

Fish Tank

Regi: Andrea Arnold

Att fånga fisk med bara händerna

Drottningen bland socialrealismens brittiska filmare är Andrea Arnold. Hon vill visa att medkänslan finns även där misären är kompakt, skriver Cecilia Hector som sett filmen Fish Tank.

Filmen Fish Tank sällar sig till en brittisk tradition. Social realism med fokus på individer i den stora massan av i alla avseenden utfattiga i tristast möjliga omgivning. Här spinner filmare alltifrån Ken Loach (Kes Falken) till Shane Meadows (This is England) sina historier omkring existenser som vi lätt förbiser. Temat är i grunden existentiellt - vi försöker alla fylla vår tillvaro med någon slags mening.

Drottningen i detta tiggareoperaland är Andrea Arnold. Hennes långfilmsdebut, Red Road från 2004, om vad som kan hända när en videoövervakare blir alltför engagerad i sina objekt, rörde och upprörde oss för några år sedan. I Fish Tank får vi följa Mia, en femtonårig dotter till en mamma, som visar alla tecken på att inte vara mäktig sitt ansvar.

MIA HAR GJORT SIG omöjlig i skolan, bland kamraterna, hemma hos mamma och lillasyster, ingen tycks längre vilja ha med henne att göra. Och hon svarar med att trissa upp motsättningarna, skallar en väninna och avvisar samhällets alla försök att hjälpa henne på rätt köl. Men det är också då Mias energi och väl dolda talanger blir synliga.

I en alldeles realistisk scen med starkt drömlika symbolvärden ser vi Mia forcera ett stängsel för att undsätta en utmärglad och vanskött häst bunden vid ett cementfundament. Hon blir upptäckt av hästens ägare, några lumpiga karlar som bor i husvagnar, och undgår att bli våldtagen bara därför att en av männen ömkar henne. Detta är som jag ser det filmens epicentrum. Här får vi se hur den hårda tillvaron som är Mias även kan inrymma empati med den som är fången och hjälplös. En medkänsla

som om den uteblir för med sig katastrof men om den finns kan den leda till fruktbar handling och vändpunkt. Andrea Arnold vill visa att medkänslan finns även där misären är kompakt.

MIAS MAMMA för en dag med sig hem en man, som till allas förvåning inte verkar vilja utnyttja situationen eller trampa på de båda systrarna. Han bjuder i stället på en bilfärd som till det yttre liknar vilken söndagsutflykt som helst, men som hos systrarna vibrerar av spänd vantro och provokativa försök att ställa allt till rätta i den destruktiva riktning som de är så vana vid.

När den tillfällige familjefadern vill visa familjen hur man fångar fisk med bara händerna ute i en ström backar mamma och lillasyster förskräckta undan medan Mia låter sig lockas ut på äventyret. Under några andlösa minuter samverkar och avvaktar de båda rätt ögonblick och så är fisken fast.

I Fish Tank visar sig både mannen och flickan tillräckligt ivriga att tro på möjligheten att vända ödet till sin egen fördel. Det är inte utan att jag får gamle Winnicott i tankarna, han som menade att det räcker om man är "good enough" förälder.

MANNEN SPÄR på Mias självkänsla med små enkla medel, som att se henne och uppmuntra hennes försök att åstadkomma något. Svältfödd som Mia är på att alls få en vänlig kommentar, långt mindre få hjälp att komma vidare, gör hon nu verklighet av sin dröm. Drömmen är tidstypiskt nog att bli upptäckt som dansare. I en laddad scen ska hon uppträda inför en jury som inte alls verkar ogin, men själva inramningen gör ändå att hon flyr. Man anar hur det går upp för Mia här att hennes breake-dance inte hör hemma i denna exploateringsfär. Hennes sätt att dansa är unisex, en frigörande kraftmätning med omvärlden, inte som hennes väninnors, eller konkurrenter på audition - ett svar på männens glupande sexhunger.

När vi i dagarna hör talas om att alltfler unga människor visar upp sina kroppar på nätet mot betalning, är denna distinktion viktig att ha för ögonen.

Mia vänder i stället sin håg till en jämnårig, en ung man från husvagnarna som inte äger mycket men har initiativförmåga och kunskaper som bådar gott.

I SLUTSCENEN tar hon avsked av sin mamma och lillasyster i en dans - slummens eget stamuttryck. Rytmen sitter i mårgen, och vi anar att det finns en rudimentär känsla av tillhörighet och kärlek i den lilla familjespillran. När lillasyster i omfamningen piper: "I hate you!" och får till svar: "I hate you too!" kan ingen missta sig på att det är en kärleksförklaring.

Så mynnar filmens berättelse ut i en påminnelse om att förmågan att älska är tätt förknippad med att kunna arbeta, det vill säga att skapa sig en hållbar tillvaro utanför den givna begränsningen i "The fish tank".

Cecilia Hector

cecilia.hector@spray.se

Publicerat i mars 2010